

Graduats STEM: un riu d'oportunitats

El professor Mas-Colell va publicar fa unes setmanes dos articles en un que va titular "Graduats STEM: un coll d'ampolla?" Al primer, assenyala que cal ajudar Ucraïna, qüestió sobre la qual no puc més que mostrar el meu acord. Al segon, comenta un dels problemes de l'economia catalana. Catalunya és un dels pols d'innovació més actius d'Europa, on multinacionals de primer nivell estan instal·lant hubs d'innovació apreciand-ne la combinació de talent, condicions de vida i salari. Algunes d'aquestes empreses s'han adreçat a les universitats, i a la UPC en particular, exposant unes necessitats de graduats que excedeixen les possibilitats actuals del sistema universitari català. I això, efectivament, pot ser un coll d'ampolla per a l'economia.

Identificat el problema, la qüestió és com afrontar-lo. El professor Mas-Colell proposa acostar el cost de la matrícula universitària al cost real i establir un sistema de préstecs per a l'estudiantat amb menys recursos, model dominant als països anglosaxons. Tanmateix, també reconeix que aquest no és el model dominant a Europa.

Abans de proposar una altra solució, cal explicar la situació del sistema universitari públic català. L'any 2011, com a conseqüència de la crisi financera, els pressupostos de recerca van moderar molt el seu creixement i els d'universitats van patir una retallada propera al 15%, i es va aconseguir així la congelació de la suma. La primera conseqüència d'aquesta retallada va ser que l'oferta de places a les universitats públiques es va congelar, i així segueix. La

segona, que durant 10 anys no s'han renovat les plantilles i ara la mitjana d'edat del professorat universitari és de 56 anys. La tercera, que la salut del sistema català de recerca és molt millor que la de les nostres universitats. I la quarta, que avui dia la inversió pública per habitant en universitats a Catalunya és un 30% inferior a la d'Andalusia, per exemple. Amb això vull dir que només que les universitats haguéssim recuperat els nivells de finançament del 2010, l'oferta de places STEM seria més alta i el problema de la manca de titulats seria menys important.

Però anem al model. El que proposa el professor Mas-Colell està plenament implementat als EUA i està en crisi. Els titulats universitaris nord-americans acumulen un deu-

DANIEL CRESPO

RECTOR DE LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA - BARCELONATECH (UPC)

El sistema universitari europeu tendeix a una estratègia inclusiva

te de proporcions històriques i l'administració Biden està, ara mateix, analitzant quines polítiques cal establir per evitar que l'anomenada *bombolla dels préstecs* esclati.

Afortunadament, hi ha alternatives. A la majoria dels països europeus avançats i altament competitius, els estudis universitaris són finançats, principalment, amb fons públics. Alguns països -Noruega, per exemple- aconseguen recuperar part de la inversió fent que els graduats treballin un període per a l'administració, un cop acabats els seus estudis. Així, aconseguen donar serveis públics a les zones polars, on hi ha menys interès per assentar-se. Però aquest és un cas excepcional. França, Alemanya, els Països Baixos i Suècia tenen costos de matrícula infe-

riors als que tenim a Catalunya per a tot l'estudiantat de la UE sense excepció. Ho veuen com el que és: una inversió de futur.

El passat 18 de gener, la Comissió Europea va publicar el document *Estratègia europea per a les universitats*, on planteja importants inversions al sistema universitari que defineix com la millor mostra de l'*European way of life*. El sistema universitari europeu tendeix a una estratègia inclusiva i reforçarà, en la meua opinió, l'aposta de considerar la inversió en universitats una inversió en futur.

Personalment, opino que, pel que fa al sistema universitari, Catalunya té quatre reptes crucials. Primer, recuperar el finançament de les universitats públiques tan ràpidament com sigui possible, convergint als nivells de finançament europeus, per procedir a l'imprescindible relleu generacional del seu professorat i ampliar l'oferta de places. Segon, atreure talent femení als estudis STEM, per eliminar el biaix de gènere en el desenvolupament tecnològic. Tercer, establir un sistema just i realista de beques per a estudiantat d'entorns socials desfavorits, que avui ni tan sols es planteja seguir estudis universitaris. I quart, treballar en la millora del sistema universitat - formació professional - empresa - innovació, que és l'autèntica clau d'un sistema productiu potent, innovador i generador de riquesa.

Agraïco al professor Mas-Colell que obri un debat urgent i necessari. Sobre la qüestió del finançament universitari m'atreveixo a recordar unes paraules de Winston Churchill: "Per molt bonica que sigui l'estratègia, ocasionalment s'ha de mirar els resultats".

CRISTINA CALDERER

Ucraïna i la geopolítica amb rostres humans

La invasió colonial russa d'un país geogràficament europeu com és Ucraïna està despertant molta inquietud, perquè ens pensàvem que aquestes guerres territorials i imperials formaven part d'una modalitat que només llegíem als llibres d'història i no veïem a les nostres pantalles de televisió. Veure-la tan a prop i al "nostre territori" és una de les raons que expliquen els actes de solidaritat a tot Europa. Presenciem una nova cara de l'eurocentrisme que, en lloc de tancar fronteres amb narratives de seguretat, ara les obre amb narratives d'humanitat. Aquest *eurocentrisme positiu* és una nova variant, diferent d'aquella a què estàvem acostumats, però que ens incomoda. Per què? Perquè l'arrel de l'eurocentrisme continua. Encara que estigui envinissat de justícia universal i drets humans, no arriba a ser justícia global. La seva lògica interna dirigeix les nostres percepcions i emocions. Només ens preocupa, i fins i tot definim com a problema, allò que ens afecta directament. Al darrere hi ha

un solipsisme epistemològic flagrant. El que és clar per a qualsevol estudiós de la immigració i els refugiats és que un sent molest amb aquesta cara de Janus de la UE, perquè mentre s'acullen persones desplaçades per la guerra d'Ucraïna, es continua tancant fronteres en casos similars d'altres guerres cruentes. En termes epistemològics, el que estem presenciand és el final de l'universalisme dels drets humans, els quals sempre es fa dependre d'una lectura contextual. Tot i que ens incomodi, la lectura en clau de drets humans que ara segueixen els governs i la ciutadania europea no és universal, sinó plenament europeïsta. Ucraïna

Fins ara tenim 3,5 milions de persones procedents d'Ucraïna, però l'arribada d'una diàspora de 5 milions més és una possibilitat real

RICARD ZAPATA

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA DE LA UPF I DIRECTOR DEL GRUP INTERDISCIPLINARI D'INVESTIGACIÓ SOBRE IMMIGRACIÓ (GRITIM-UPF)

ens preocupa perquè ens sentim identificats amb ells com a europeus, i aquest europeisme és el que mou els actes de solidaritat, que, encara que benvinguts, no deixen de mostrar certa hipocresia, quan fa dècades que estem demanant aquest tractament per a altres desplaçaments forçats

per guerres. Amb Ucraïna, doncs, enterrem definitivament l'universalisme cosmopolita suposadament vinculat a la defensa dels drets humans. Les accions de solidaritat que veiem són territorials i nacionals, no cosmopolites. No creem més confusions, sobretot als que segueixen més preocupats per l'existència de corredors inhumanitaris a tota la

L'universalisme, amb aquesta invasió russa i les seves conseqüències, s'ha vist clarament tocat

Mediterrània. El que passa ara ens incomoda per la seva parcialitat i perquè ens confirma que només ens mouen els nostres interessos més immediats, una geopolítica de les percepcions que no s'ha de confondre amb la humanitat comuna.

Ara bé, a l'altre extrem també hi ha un *cosmopolitisme retòric* que argumenta per què ara amb Ucraïna i no abans amb Síria, l'Àfrica o fins i tot Veneçuela, casos en què els desplaçats també es compten per milions. O, igualment, perquè Israel no rep el mateix tractament de bloqueig occidental que Rússia, quan veiem les seves polítiques inhumanes amb Palestina. Aquesta variant pretén legitimar-se amb narratives de justícia global, objectiva i imparcial, desproveïda de valors subjectius nacionals. Els incomoda signar declaracions de solidaritat amb la bandera d'Ucraïna, per exemple. Fins i tot aquí es barregen arguments de drets humans universals amb neutralitat, perquè com a humans estem a la mercè del que decideixin governs i quedem atrapats en les "seves guerres". Però epistemològicament